

Bulletin *Old Sillevold*

Nummer 52 Najaar 2023

Moeder de vrouw verwelkomt den goeden bisschop, terwijl het gezin van de kleine Baernd-man begint te spreken, vooral door het gezicht van St. Nicolaas z'n knecht!

SILVOLDE.

— Ook dit jaar heeft de goede Sint de kinderen van de O.L.-School alhier niet vergeten. Vrijdagmiddag kwam hij vergezeld van zijn knecht, de school binnen, waar de kinderen hun een liedje toezongen. Hij deelde weer, evenals andere jaren met milde hand zijn gaven uit. Ook informeerde hij bij het onderwijzend personeel omtrent het leeren, waarover de beste Sint zeer voldaan was. Onder het zingen van een tot weerziens tot het volgende jaar vertrokken Sint en z'n knecht naar elders.

Boven: Graafschapbode 8-12-1925

Hiernaast: prent Graafschapbode 29-11-1940

Hierboven: tekening uit Graafschapbode 27-11-1931

Tekst in prent linksboven: Moeder de vrouw verwelkomt den goeden bisschop, terwijl het gezin van de kleine Baernd-man begint te spreken, vooral door het gezicht van Sint-Nicolaas z'n knecht!

SILVOLDE.

— Zaterdagmiddag heeft Sinterklaas alhier zijn intrede gedaan. Te 2½ uur arriveerde de Sint per trein, waar zijn paard en een juichende schare kinderen hem opwachten. Namens de kinderen verwetkomde Mevr. Boot Sinterklaas en Piet, en werd onder gezang van de bekende Sinterklaasliederen naar het Gemeentehuis getrokken, waar Burgemeester Boot de Sint een welkom toeroep. Door Sinterklaas werden met kwistige hand zakjes lekkers rondgedeeld. Een en ander gaf een gezellige Sinterklaasdruchte.

Rechts: artikelje uit Graafschapbode 4-12-1939

Inhoud

Voorwoord Jan Pierik	4
Jan met de zeuven jässe Bas Boerakker	5
De Silvoldse Slaege Harry Massop	11
De Pellendijk Jan Hofstad	17
Gaan als de brandweer! Bas Boerakker	27
Burgemeester J.J.G. Boot was hier Bernard Dorrestijn	36
Klaar met Clara Mimi Rijpstra-Verbeek	42
Activiteiten Voorjaar 2024	46

Bulletin is een uitgave van de
Heemkundige vereniging

Old Sillevold

en verschijnt tweemaal per jaar.

Nummer 52- 2023

Redactieadres:

André Tangelder
Prins Willem Alexanderstraat 5
7064 GH Silvolde
tel. 0315-32 75 90
info@oldsillevold.nl

www.oldsillevold.nl

Samenstelling en vormgeving:

Marcel Westra

© 2023

Heemkundige vereniging

Old Sillevold

Overname van bijdragen is toegestaan
na toestemming van de redactie met
bronvermelding.

De inhoud van de opgenomen artike-
len valt onder de verantwoordelijkheid
van de auteurs.

Losse nummers € 3,50 per stuk

ISSN 1569-1365

Voorwoord door Jan Pierik

Old Sillevold heeft het moeilijk.

Een paar weken geleden hebben we onze leden een brief gestuurd met de roep om bestuursleden. Het is een noodkreet. In de brief hebben we uitgelegd dat we zonder nieuwe bestuursleden onze taken niet meer aan kunnen. Er rust te veel op de schouders van enkelen.

We hebben gelukkig positieve reacties gekregen en daarmee zijn we aan het werk gegaan maar voorlopig heeft dit nog geen nieuwe bestuursleden opgeleverd. Wel is er belangstelling om een bijdrage te leveren aan specifieke taken binnen Old Sillevold. Ook dat is van harte welkom. Maar we blijven intensief zoeken naar bestuursaanwas. Hopelijk gaat het binnenkort wel lukken. Anders zal er niets anders op zitten dan het afstoten van een deel van ons werk, eigenlijk het begin van het einde. Dat zou erg jammer zijn.

Old Sillevold is geen uitzondering, zoals blijkt uit een bericht dat wij medio oktober ontvingen van onze Duitse burens, de Heimatvereine. Een citaat: Die Menschen wollen am liebsten konsumieren – und dies auf möglichst einfache Art und Weise, ohne sich dafür längerfristig binden oder gar engagieren zu müssen. Dass sich deshalb vielfach Vereine mit einer oft langen Tradition und einer hohen sozialen Kompetenz auflösen müssen, ist bekannt. En het eindigt met: Denn Vereinsleben kann auch Spaß machen und ist längst nicht nur mit Verpflichtungen verbunden.

Wij zijn het met dit laatste van harte eens. Als bestuur kom je in contact met een brede doorsnede van de Silvoldse bevolking, en soms zoals in mijn geval met vrienden uit een ver verleden. Als bestuur worden we ook geïnformeerd over en uitgenodigd voor allerlei bijeenkomsten en excursies die door andere verenigingen en instanties georganiseerd worden. Interessant en indrukwekkend.

Dus kom in geval van twijfel eens bij één van ons op de koffie!

Jan met de zeuven jässe

Bas Boerakker

Wie kent niet de alom bekende Achterhoeksche zwerver J.B. Ikink, in den volksmond meestal genoemd 'Jassenjan' of 'Jan met de zeuven jässe'. Deze bekende zwerver die met zijn groote zak op den rug hier nogal eens verschijnt, werd woensdag in Silvolde opgenomen bij den landbouwer Steverink in den Kroezenhoek waar hij meermalen onderdak had.

Woensdagavond bleek Jan, wellicht door verschillende ontberingen, niet best in orde te zijn. Den anderen dag was nog geen beterschap ingetreden, waarop dokter Ris en veldwachter Roosen werden gewaarschuwd. Dokter Ris achtte overbrenging naar het ziekenhuis noodzakelijk, terwijl veldwachter Roosen den groote zak, welke Jan altijd op zijn rug droeg, aan een onderzoek onderwierp. Hierin bleek zeep, potloden en verschillend ander handelsgoed te zitten, maar ook twee spaarbankboekjes met ruim fl. 800-, aan saldo tegoed. Dat één en ander verwondering wekte, laat zich begrijpen. Men had dit allerminst van dezen in lompen gehulden man gedacht.

Jan werd per auto naar het ziekenhuis in Terborg overgebracht. Daar aangekomen is hij donderdagmiddag 10 december 1936 overleden, 65 jaar oud. Een zware longontsteking maakte een eind aan zijn aardse bestaan. Jan is geboren te Lichtenvoorde op 7 november 1871. Ongeveer een halve eeuw zwierf deze landlooper van den ouden stempel door den Achterhoek en vaak ver daarbuiten. Er was vrijwel geen boer die Jan niet kende en niet bereid was hem onderdak en voedsel te verschaffen. Jan's levenswerk was de verkoop van negotie. In tegenstelling tot de meeste lieden van zijn soort was hij geen ongewenschte gast.

Tot zover een bloemlezing uit de verschenen berichten in de lokale media rondom het overlijden van 'Jan met de zeuven jässe'. Enige weken later wordt er in De Graafschapper nog een foto gepubliceerd van deze markante Achterhoeker met zijn geheimzinnige rugzak. Wie was deze legendarische figuur die bekendheid genoot in de hele Achterhoek? Als ik op zoek ga naar zijn persoonsgegevens, dan vind ik geen informatie over een J.B. Ikink die in Lichtenvoorde geboren zou zijn op 7 november 1871.

Met hulp van het HAS-archief ontdekken we wel een overlijdensakte van ene Johannes Bernardus Eijting die op 10 december 1936 in Terborg is overleden. J.B. Eijting is geboren op 7 november 1871 in Lichtenvoorde, hij was een zoon van Hendrikus Eijting en Johanna Wilhelmina Loman.

Bij de burgerlijke stand stond hij ingeschreven als borstel-maker.

Mensen die rondtrokken om in hun eigen levensonderhoud te voorzien, zijn van alle tijden. Al in de middeleeuwen probeerden marskramers hun waar aan de man te brengen op markten, kermissen of gewoon van deur tot deur. Later kwamen daar ook andere ambulante reizigers bij als: ketellappers, stoelenmatters, borstelmakers en scharen-slijpers. Ook deze ambachtslieden liepen stad en land af op zoek naar klandizie. Veelal vervoerden ze hun uitrusting per (honden)kar en brachten de nacht door in eenvoudige herbergen of vanaf de tweede helft van de 19^e eeuw ook in woonwa-

gens. Het is zeker geen toeval dat woonwagenfamilies vaak generaties lang de kost hebben verdiend met handelen en/of ambulante ambachten.

Ambulante reizigers maakten hun handel en diensten graag te gelde op het platteland. Er was immers eten in overvloed en genoeg ruimte om te overnachten. Boeren boden hen in ruil voor een paar karweitjes een eenvoudige maaltijd en een slaapplek aan in de schuur waar op vers stro kon worden overnacht. Rondtrekkende mensen waren zich heel goed

bewust van het gezegde 'onbekend maakt onbemind'. Ze volgden meestal een vaste route van dorp tot dorp en klopten zoveel mogelijk aan bij dezelfde mensen. Hierdoor werd de reiziger een goede bekende van de boer en ontstond er mettertijd een vertrouwensband waar beide partijen hun voordeel mee konden doen.

Landlopers als 'Jan met de zeuven jässe' waren in de 20^e eeuw een zeldzaamheid geworden. Met de opkomst van de industrie in de tweede helft van de 19^e eeuw vonden velen emplooi als fabrieksarbeider. Anderen investeerden in een woonwagen en een paard en trokken met hun nering verder door het land. Was het zijn spaarzaamheid dat Jan als laatste der Mohikanen vasthield aan het harde bestaan als zwerver?

Wanneer ik mij verder ga verdiepen in 'Jan met de zeuven jässe' dan kom ik verhalen tegen die meer vragen oproepen dan antwoorden geven. Ook lijkt de geschiedenis zich meerdere keren te herhalen. Al in november 1924 komt de Aaltensche Courant met het nieuws dat Jan is overleden. "Iedereen in onze gemeente, vooral de landbouwers, zijn welbekend met het type J. Iink, die gewapend met zijn zak op den rug, aan de huizen zijn negotie te koop aanbood. Bij menigeen was voor hem geen andere naam dan 'Jan met de zeuven jassen'. Gisterenmorgen is deze ongelukkige stakker dood gevonden in een schuur bij een landbouwer in Vragender."

Enkele dagen later rectificeerde de Aaltensche Courant haar eigen berichtgeving: Jan is niet dood, hij leeft! "Van verschillende zijden is ons reeds verzekerd dat 'Jan met de zeuven jassen' zich nog weldegelijk in het land der levenden bevindt, getuige zijn bezoek aan de boeren in Dale en Barlo, waar hij zijn nachtverblijf krijgt met z'n kop koffie en soms ook nog wel 'n pannenkoek of 'n boterham. De man heeft zeker donderdagmorgen schijnbaar onbeweeglijk in een schuur gelegen en men heeft toen gedacht dat het met hem afgeloopen was."

In februari 1931 wordt 'Jan met de zeuven jässe' opnieuw doodverklaard. Er verschijnt een uitgebreide necrologie in de Wieringer Courant en veel andere regionale dagbladen. "Heb je 't gehoord? Jan met de zeuven jesse

is dood. En hij heb duzende nagelaten...Jan met de zeuven jesse, dat klinkt voor de buitenstaander spottend. Heel anders dan hier hebben velen in den Achterhoek zoo'n bijnaam. Dat is gemakkelijk om te onthouden en er wordt niets kwaads mee bedoeld."

"Maar deze overledene was wel een zwerver en een onnoozele van geest die geen vast dak boven zijn hoofd had, maar wel op elk boeren erf welkom was. Jan was niet te lui om te werken. Jarenlang trok hij door den Achterhoek om vodd en beenderen op te halen. Al zijn bezittingen droeg hij dan bij zich; een stuk of wat jassen (vandaar de bijnaam) en de jute voddenzak als bedrijfsmateriaal. Jan werd een ontroerend stuk van het boerenleven hier. Alle kinderen en honden kenden hem."

"Tot één dezer gure dagen de oude voddendraper niet verder kon en bij den grooten heideweg bleef liggen die zijn levenspad was geworden. Onder Wisch werd hij gevonden door een automobilist. Hij wilde hem opnemen en naar het ziekenhuis brengen, maar Jan sribbelde tegen en stelde één voorwaarde: ook de zakken moesten mee. Welnu dat gebeurde, de zakken kwamen op den kap van den glanzende wagen te liggen, waarna de door honger en koude uitgeputte man zich liet vervoeren. In het ziekenhuis te Wisch herhaalde zich dat tooneel. Jan wilde onder geen beding van zijn zakken scheiden. Na enig aarzelen stemde men toe. De man was stervende en tevreden blies deze oude simpele zwerver na enkele uren zijn laatste adem uit."

"Familieleden kwamen om hem de laatste eer te bewijzen. Zij konden de 'nalatenschap', de jassen en de jute zakken nog wel gebruiken. De voddenzakken waren vuil en men ging die ter plaatse nog uitkloppen en omkeeren. Niemand dacht er iets anders te vinden dan het miserabele restantje van Jan's laatsten handel. Er zat echter wel wat anders in. Tot groote verbazing en ontsteltenis van de omstanders rolde daar een stevig toegebonden pakje tevoorschijn. Het bleek een waren schat te bevatten: drie mille aan contanten en een spaarbankboekje ter waarde van tweeduizend gulden. Jan had beter voor zijn erven gezorgd dan voor zichzelf..."

Wie denkt dat het toen definitief gedaan was met 'Jan met de zeuven jasse' kwam bedrogen uit. Het was een 'teuje kearl'! Jan had niet alleen zeuven jassen, maar hij leek ook zeuven levens te hebben. Een jaar later, in december 1932, dook hij weer op in een berichtje in De Telegraaf. "Bij den veldwachter Brinkman te Varsseveld werden dezer dagen als gevonden voorwerpen gedeponereerd twee spaarbankboekjes waarop een te goed stond van fl. 682-, ten name van J.I. De veldwachter bracht de boekjes naar het postkantoor te Varsseveld. Wie schetst echter de verbazing van den postambtenaar toen de eigenaar van de boekjes zich aanmeldde en zich ook als zoodanig legitimeerde. Het bleek te gaan om een bekende zwerver uit den Achterhoek, hier overal bekend als: 'Jan met de zeuven jassen'. Hij wordt zo genoemd omdat hij zijn geheele garderobe bij zich pleegt te dragen".

Spaarbankboekje van de Rijks Post Spaarbank en het schilderij 'De Landloper' van Alois Boudry (1851-1938)

Sinds Jan voor de tweede keer 'het tijdelijke voor het eeuwige' had ingewisseld, was zijn vermogen aanzienlijk geslonken. Van de drie mille aan contanten en spaarbankboekje ter waarde van fl. 2000-, was nu nog slechts

fl. 682-, over. Bij zijn 'definitieve' heengaan op 10 december 1936 was de waarde van zijn bezit weer gestegen tot ruim fl.800,-. Hoe moeten we het leven van 'Jan met de zeuven jasse' duiden? Waren er meer Jannen met zeuven jasse of was er sprake van een persoonsverwisseling, een volksverhaal in wording, een wonder, mythevorming, een hoax of fake news? U mag het zelf invullen. Wat er ook van waar is en of u al dan niet in wederopstanding gelooft; individuen die in de herinnering van de mensen blijven voortleven, zijn in wezen onsterfelijk. Daar is 'Jan met de zeuven jasse' een goed voorbeeld van.

Bronnen:

-Delpher krantenarchief:

Aaltensche Courant 07-11-1924 en 11-11-1924

Wieringer Courant 06-02-1931

De Telegraaf 15-12-1932

De Graafschapbode 11-12-1936

De Graafschapper 15-12-1936

De Graafschapper 23-12-1936

-Mensen van de reis, Annemarie Cottaar, Leo Lucassen, Wim Willems.

Uitgeverij Waanders, Zwolle 1995

-HAS-archief Silvolde

Coöp. Stoomzuivelfabr. „De Eendracht“		
Op WERELDTEN- TOONSTELLING BRUSSEL 1935 Diplôme d'Honneur	SILVOLDE FABRIEK VAN	Op WERELDTEN- TOONSTELLING BRUSSEL 1935 Diplôme d'Honneur
MELKPRODUCTEN.		
ROOMBOTER, in detail ook verkrijgbaar in de 50 eerste klas winkels in de naaste omgeving, prijs heden, verpakt 76 cent per pond.		
KAAS, in de meest gangbare soorten, fijn van kwaliteit, laag in prijs.		
MELKPOEDERS voor Heeren Bakkers, alleen daarmee het smakelijkste en voedz. brood.		
AFD. MELKINRICHTING: Zeer duurzame, smakelijke en voedzame melk, heden 8 cent per Liter. Siag. en Koffieroom, alsook Yoghurt, heerlijk en concurrerend.		
Karnemelksche Pap, het voedsel voor iedereen. (1592)		
Aangesloten b/h. Botercontr. Stat. te Deventer, b/h. Kaascontr. Stat. te Den Haag en b/h. Melkproductencontr. Stat. te Den Haag. — Telefoon 402 Terborg van 8—21.		

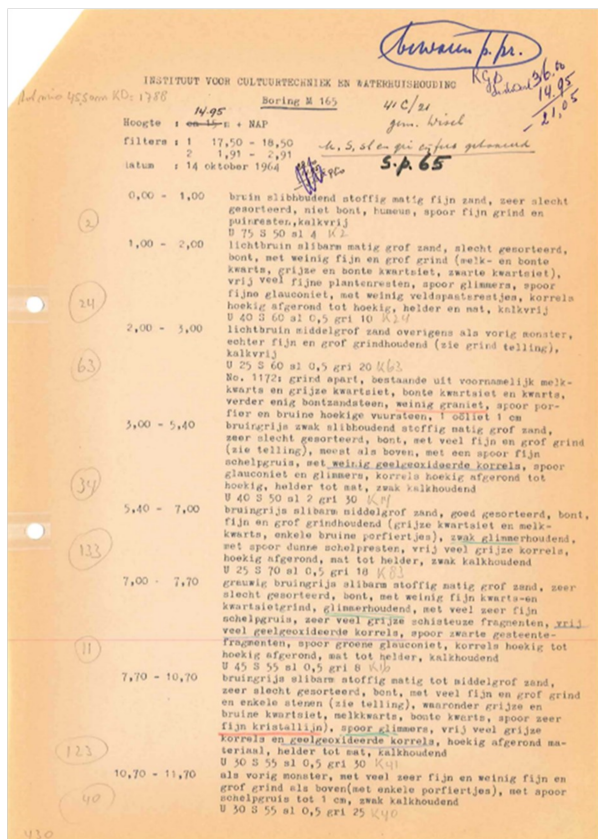
Advertentie uit 1939

De Silvoldse Slae

Harry Massop

Hydrologisch onderzoek

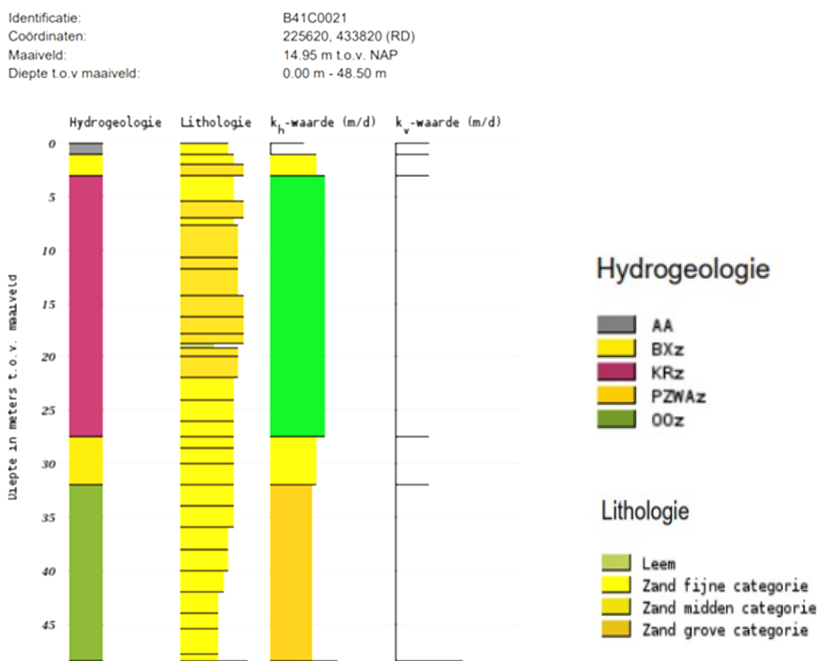
Mijn eerste kennismaking met de geologie was toen ik als achtjarige jongen in 1964 de boorwagen van het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding (ICW) uit Wageningen langs ons huis de Slae in zag rijden. Het Instituut deed tussen 1963 en 1968 onderzoek naar de waterhuishouding en beekregulering in de Gelderse Achterhoek. Om kennis te verzamelen over de geo-hydrologische opbouw van de ondergrond in de Achterhoek, waren een aantal boorlocaties geselecteerd. Een van die locaties lag in De Slae (Figuur 3, pag. 13). In de zomer van 1964 is de boring uitgevoerd, deze boring kreeg de code M165 (Figuur 1). In het landelijke systeem van boorgegevens is de code van de boring B410021.

Op de gekozen locatie is geboord tot een diepte van 48,5 m. Tijdens de boring zijn er monsters genomen van het bodemmateriaal, meestal werd van elke meter een zakje met represen-tatief materiaal bewaard. Het materiaal werd in het laboratorium gedroogd en in de winter beschreven, in dit geval 14 oktober 1964. Ik weet dit omdat ik jaren later bij het ICW ben gaan werken en het drogen en beschrijven heb geleerd van de heer Van Rees Vel-linga, die ook deze boring heeft beschreven.

Figuur 1 Deel van de boorbe-schrijving van boring M165 (B41C0021) in de Slae

De monsters zijn aanvankelijk bewaard en opgeslagen door het ICW in het Staringgebouw in Wageningen, dit gebouw is genoemd naar Winand Staring de geoloog en zoon van de dichter Anthony Staring. Anthony woonde op de Wildenborch en is geboren in Gendringen. Toen het Staringgebouw zou worden afgebroken is besloten om de monsters over te dragen aan de Rijks Geologische Dienst (RGD). Ik zie nog mijn aantekening staan rechtsboven in figuur 1, er staat RGD District Oost, ik heb de monsters zelf nog afgeleverd bij de RGD op het districtskantoor in Lochem.

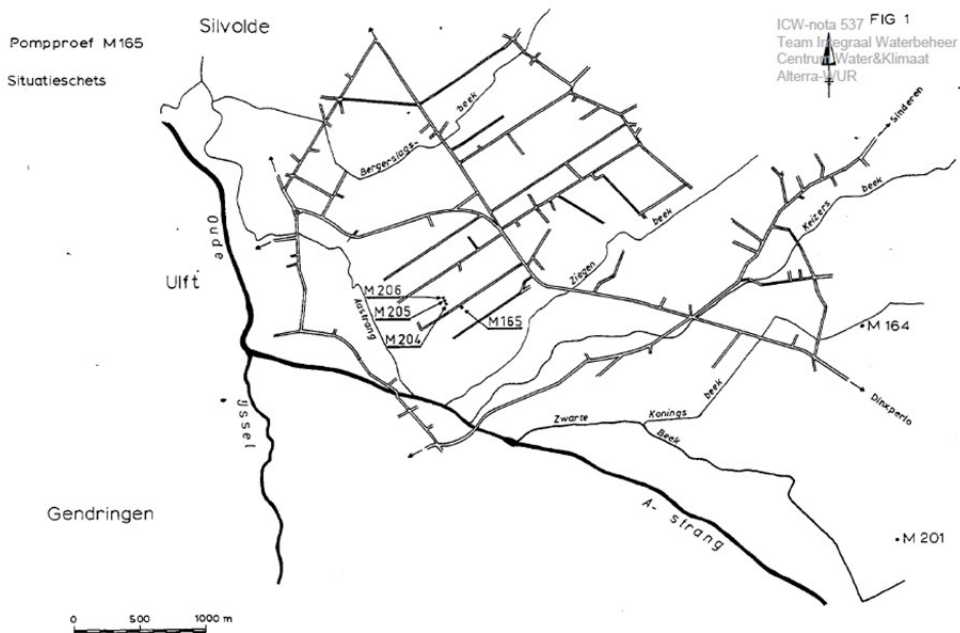

Figuur 2 Grafische weergave van boring M165 (B41C0021) in de Slaege

In figuur 2 is de opbouw van de ondergrond van de boring grafisch weergegeven. Uit deze figuur kunnen we aflezen dat op ca. 19 m diepte een dun leemlaagje voorkomt, de lagen erboven bestaan uit grof zand met veel grind (zie ook figuur 1, met vermelding percentage grind, bijvoorbeeld gri 30, is 30% grind). Alleen de eerste meter bestaat uit slibhoudend matig fijn zand zonder grind. Onder de leemlaag neemt de grofheid

van het zand af met de diepte. De hydrogeologie geeft de codering van de geologische formatie, die iets zegt over de wijze waarop de lagen in de ondergrond zijn gevormd. In een volgend verhaal kan ik daar iets over vertellen.

Verder staat in figuur 1 dat het maaiveld ligt op 14,95 m +NAP, en er zijn twee filters geplaatst. Een filter is een geperforeerd stukje buis, boven het filter is de buis niet geperforeerd. De filters bevinden zich op 17,5-18,5 m onder maaiveld en 1,91-2,91 m-mv. Via deze peilfilters kan de druk/hoogte van het grondwater op de genoemde dieptes worden gemeten. Ingeval van goed doorlatende lagen, bijv. grove zandlagen tussen de beide filters geven ze dezelfde waterdiepte. Zitten er zogenaamde slecht doorlatende lagen tussen beide peilfilters, bijv. klei, leem of sterk slibhoudende zanden, dan kunnen de waterdiepten verschillen. Er kan dan sprake zijn van kwel of wegzijging.

Figuur 3 Locatie pompproef in de Slaege.

Om inzicht in de doorlatendheid van de ondergrond te krijgen is in 1966 ook een pompproef uitgevoerd op deze locatie (De Vries, 1966). Voor een pompproef wordt gebruik gemaakt van een pompput en van enkele waarnemingsputten op verschillende afstand tot de pompput. Om de pompproef te kunnen uitvoeren zijn enkele aanvullende boringen uitgevoerd. In figuur 3 is M206 de locatie van de pompput. De locatie van de boven beschreven boring M165 dient als waarnemingsput, daarnaast werden twee extra waarnemingsputten gemaakt, nl. M204 en M205.

Van 7 juli 1966 9.02 uur tot 8 juli 1966 10.02 uur is de pompproef uitgevoerd en is een waterhoeveelheid van 864 m³/dag of 36 m³/uur onttrokken aan pompput M206. De verlaging van het grondwater in de peilbuisen door de pompproef zijn weergegeven in tabel 1.

Peilbuis	Afstand tot pompput in m.	Maximale daling grondwater in m.		kD-waarde m ² /d
		Diep	ondiep	Doorlaatvermogen
M205	15	0,085	0,095	7600
M204	45	0,060	0,065	9300
M165	135	0,028	0,047	4200

Tabel 1. Resultaten van de pompproef in M206 in de Silvoldse Slaege op 7 en 8 juli 1966.

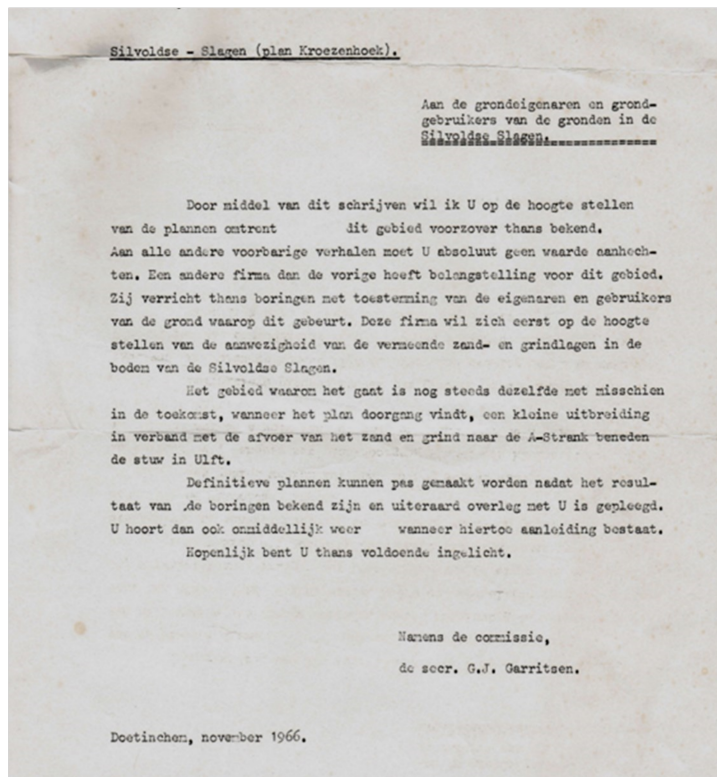
De verlagingen zijn gebruikt om het doorlaatvermogen van de bodem te berekenen. Het gemiddelde doorlaatvermogen is 7000 m²/d, dit is een vrij hoge waarde, dat blijkt ook uit de geringe helling in het grondwater tussen 15 en 135 m.

Het Slaegeplan

De ondergrond in de Slaege bestaat dus uit een dikke laag relatief grof zand met het nodige grind. Hieraan was in de jaren zestig behoefte en dit maakte winning hiervan dan ook interessant. Er werden dan ook plannen ontwikkeld om dit zand en grond te winnen en het gebied vervolgens af te werken als recreatie gebied. De Recreatiegemeenschap Oostelijk Gelderland was hierbij betrokken. De uitvoering van het plan zou grote gevolgen hebben voor de toekomst van de boeren in het gebied van de

Silvoldse Slaege. Het recreatieproject betreft de streek ten zuiden van de weg Bontebrug, Breedenbroek -Dinxperlo. In totaal ca 295 ha.

In 1966 kregen de grondeigenaren een brief waarin ze op de hoogte werden gesteld van de plannen.

Figuur 4 Brief aan Slaegeplan

In het midden van de jaren zeventig verscheen er weer een stuk in de Graafschapbode over het Slaegeplan. Er stond "De ca 30 boeren in het gebied van de Silvoldse Slaege kunnen nog een paar jaar rustig gaan slapen. Want mocht de Recreatiegemeenschap Oostelijk Gelderland op korte termijn vergunning krijgen om aan het ontgronden

te slaan, dan duurt het zeker nog een paar jaar voor met de afgraving kan worden begonnen gezien de lange levertijd die op de benodigde win-apparatuur zit. De discussies over het Slaegeplan duren al met al reeds acht jaar en nog steeds is er het laatste woord niet over gezegd."

De Provinciale Planologische Commissie moest het Slaegeplan beoordelen en wilde daarom een antwoord op de vraag welke gevolgen de ontgroning daar voor de landbouw zou hebben. Men was beducht dat het omliggende agrarische gebied zou verdrogen. Het recreatieschap heeft

toen een geohydrologisch onderzoek laten uitvoeren. De conclusie was dat als het Silvoldse Slaegegebied op een bepaalde wijze zou worden gerealiseerd iedere verdroging zou zijn tegen te gaan door een beetje te spelen met water en stuwen. Er zou zelfs moeten worden gewaakt tegen vernatting.

Vervolgens blijkt dat de commissie aarzelt of het überhaupt wel juist is om daar bij Bontebrug en Silvolde een plas water van 70 tot 100 ha te laten ontstaan met daarnaast 50 ha aan recreatieve voorzieningen.

Ook meldde de Graafschapbode in hetzelfde artikel dat er mensen in de streek zijn die er niet meer in geloven dat het Slaegeplan nog ooit wordt gerealiseerd. Deze mensen hebben m.i. gelukkig gelijk gekregen, want het Slaegeplan is nooit uitgevoerd.

Literatuur

Geologie ([Ondergrondmodellen | DINOloket](#))
([201824 \(wur.nl\)](#))

Vries, J.J. de, 1966. Pompproef M165 ten Z.O. van Silvolde. Nota 357. Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding. ([201824 \(wur.nl\)](#))

Enkele artikelen uit de Graafschapbode, exacte datum ontbreekt.

De Pellendijk

Jan Hofstad

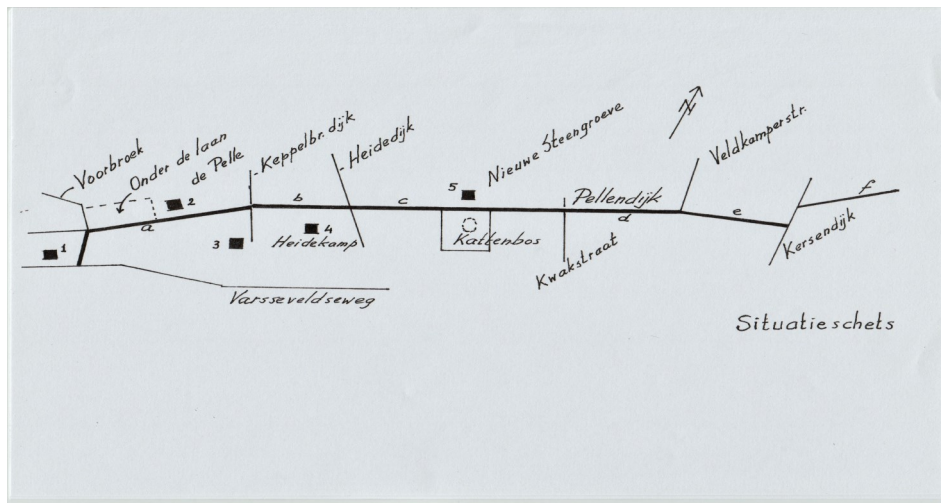

Een weg min of meer parallel lopend aan de hoofdweg tussen Terborg en Varsseveld. De naam is afgeleid van boerderij “de Pelle”, gelegen aan deze weg (zie situatieschets, nr. 2, volgende pagina). Al denkt men bij een dijk meestal aan een waterkering, hier in het Achterhoekse betreft het vaak een lange opgehoogde weg door een voormalig moerassig of laag gelegen gebied. Toch lijkt dat hier niet het geval, want elzen en knoestig doorleefde knotwilgen, soorten die gewoonlijk thuishoren in vochtige gebieden, ontbreken ten enenmale. Al zijn er over de gehele lengte van de Pellendijk aan weerszijden van de

weg nauwelijks hoogteverschillen waar te nemen, toch is hier vroeger wel sprake geweest van uitgestrekte heidevelden. Dit valt namelijk af te leiden uit de naamgeving van enkele percelen uit het verleden die eindigden op “-heide”, van een weg met de naam “Heidedijk” en van een boerderij met de naam “de Heidekamp” (4). Deze doorgaans wat hoger gelegen heidegronden zijn uiteindelijk door nijvere boeren in cultuur gebracht. Wel opmerkelijk dat het grootste deel van de Pellendijk in een gebied ligt met de aanduiding “Voorbroek”! “Broek” duidt toch op een drassige en moerassige omgeving?

Over bijna de hele lengte wordt deze 3 km lange en tamelijk brede weg omzoomd door vrij robuuste Amerikaanse eiken (abc), zomereiken (cd) en wat ielige berken (e). Dat laatste gedeelte met die petieterige berken,, dat uitkomt op de Kersendijk, werd vroeger bessenbindersdijk genoemd

(berkentwijgen stevig samenbinden, een steel erin en de bezem is klaar). Door die forse eiken krijgt de weg iets statigs, hij krijgt de allure van een laan. Dit geldt met name voor het eerste gedeelte (a), maar zeker ook voor het laatste stuk (f), dat eindigt in een gemengd bos dat aansluit bij het Hoenderbosch.

Gelet op het verschil in stamdikte van de twee soorten eiken verwacht je dat de Amerikaanse eiken (*Quercus rubra*) veel ouder zijn dan onze zomereiken (*Quercus robur*), maar dit onderscheid wordt veroorzaakt door de snellere groei van de Amerikaanse eik.

Kenners weten te vertellen dat beide soorten tussen 1920 en 1930 zijn aangeplant.

Eigenlijk is deze weg er één als zoveel andere, maar toch heb ik wat met deze weg. Zijn karakter, vooral geldend voor het eerste deel (a) en de gevoelswaarde maken deze weg zo bijzonder voor mij. Aan de hand van een aantal belevenissen en situaties zal ik proberen dat enigermate (op een luchtige wijze) duidelijk te maken.

Als ik terugkeerde van mijn hardlooptrainingen of van mijn wandelingen was het voor wat betreft de laatste 5 km bijna altijd via de Pellendijk. Het was een soort fuik waarin ik terecht kwam, als het ware een soort rode loper waarop ik dan richting Silvolde, mijn woonplaats, werd gedirigeerd. Eenmaal op dat pad voelde ik me al min of meer thuis, mijn einddoel lag binnen handbereik, ik hoefde dan niet zo ver meer, het gaf me een vertrouwd gevoel. (Vanzelfsprekend werd ook de omgekeerde weg gedaan als ik pas begon met het lopen en rennen).

Eenmaal in de vrije natuur heb ik me aangeleerd mijn ogen goed de kost te geven, niet alleen naar de grond gericht en rondom, maar vooral omhoog en de oren goed open. Zo heb ik tijdens mijn passages over de dijk in deze contreien heel frequent verschillende soorten spechten gezien. Van deze voor mij prachtige vogels zie je de groene specht vaak vanaf de grond opvliegen, in een typisch golvende vlucht zich van je verwijderen en je dan uitlachen of misschien wel toelachen. Evenzeer veelvuldig aanwezig is de grote bonte specht. In de bomen langs het pad en vooral in het bos verradt hij zijn aanwezigheid door een helder geroffel van zijn verwaarloosde snavel tegen een boomstam. Niet alleen om hiermee insecten los te kloppen of om een nestholte uit te hakken, maar ook om zo zijn territorium af te bakenen. Omhoog kijkend is zijn rode broek dan als een duidelijk

kenmerk te zien. Maar de meest bijzondere onder de spechten is voor mij de zwarte specht. In het vroege voorjaar tijdens een hardlooptraining mocht ik in het bos aan het eind van het pad (f) getuige zijn van iets heel unieks. Op anderhalve meter hoogte van een dennenstam zag ik twee zwarte kopjes, voorzien van een rood petje, een amoureuus spel uitvoeren. Het leek op een verstopperij spelen, want als het ene koppie naar links ging, ging de andere naar rechts. En steeds maar (in) hetzelfde patroon, ze wisten van geen ophouden en ik mocht dit spel aanschouwen op een afstand van slechts enkele meters. Buiten deze hofmakerij zijn ze doorgaans erg schuw. Al had ik wel eens een zwarte specht gezien en gehoord, maar dit was zo iets bijzonders, dat er twee zwarte spechten als een paartje gekluisterd rond een stam zitten. Ik waande me in een heerlijke droom. Hoe lang dit ritueel van het baltsgedrag nog kon duren en uiteindelijk tot een paring zou leiden, heb ik niet afgewacht, want daar ik totaal bezweet was, was ik koud tot op het bot. Om dit geluk te hebben op dat tijdstip en op die plek! In een soort roes ben ik over de “loper” huiswaarts gegaan om mijn belevenis in geuren en kleuren te vertellen. Mijn dag kon niet meer stuk na dit geluuksmoment.

Valt er nog wat te “plukken” langs dit pad? Door de stroken aan weerszijden regelmatig te maaien krijgen de planten en struiken op deze zandgrond nauwelijks of geen kans uit te groeien, te bloeien en vruchten te vormen. Dus geen bramen plukken, geen bosbessen, geen hazelnoten en zelfs geen vruchten van de krentenboom. Maar in de herfst, de tijd van de paddenstoelen, kan wel menig eetbare soort, zoals eekhoorntjesbrood en de grote parasolzwam, verzameld worden. Daarnaast kan men zeker ook nog genieten van de schoonheid van de vele niet eetbare soorten met name de vliegenzwam. En als de gemeente bezig was met het snoeien en kappen van bomen bleven er voor mij ook nog wel blokken hout of wat stammetjes achter. Alles bij elkaar blijft het toch een schrale oogst.

Tijdens één van mijn vele wandelingen zag ik, zo halverwege de Pellendijk (c), aan de linkerkant van de weg voorbij boerderij de “Nieuwe Steengroeve” (5), vaag een aantal bruine vlekken. Langzaam dichterbij komend werden dit levende vlekken. In en rond een sloot ontwaarde ik op minder dan 100 m afstand een groep van meer dan 10 reeën, een sprong

genoemd. Rustig grazend en zich van geen gevaar bewust, werd ik op zo'n korte afstand nog steeds niet opgemerkt. Dat ik in dit open gebied zo'n grote groep reewild mocht observeren. Ik schuifelde voorzichtig verder om dit prachtige rustieke plaatje niet te verstoren. De meest alerte van de groep stak zijn kop omhoog en maakte aanstalten om zich ietwat van mij te verwijderen. Ik verwachtte nu dat ze het allemaal op een lopen zouden zetten, want normaal zijn het toch vrij schuwe dieren, maar geen enkele onrust of paniek viel te bespeuren. In alle rust volgden ook de anderen in de richting van een naburig

bosje om daar in dekking te gaan. Tijdens het verplaatsen toonden ze pas duidelijk hun spiegel. Binnen een minuut was de hele groep, bestaande uit voornamelijk reegeten, als het ware in het niets opgelost en stond ik weer met beide benen op het zandpad. Dit was realiteit en vooral puur natuur. Tijdens mijn vele omzwervingen in de natuur had ik in het vrije veld, tegen een bosrand of in een bos al vele malen reeën gezien. Meestal betrof het dan een enkele ree of een paar exemplaren. Tot dan toe had ik nog niet zo'n grote groep gezien, dus voor mij was dit heel bijzonder, een fascinerend plaatje.

Pal naast de boerderij van de familie te Grootenhuis (5) stond in de 70-80-er jaren van de vorige eeuw een heuse stelling voor het schieten op kleiduiven. Schijven van geperste klei die vanaf een bepaald punt werden afgeschoten, moesten met een dubbelloops jachtgeweer het liefst in één keer verbrijzeld worden. Zo'n happening, gepaard gaande met het nodige knalwerk, gaf vaak veel bekijks. Aankomende jagers beschouwden dit schieten als een oefening om zodoende een gunstig resultaat te behalen bij het afleggen van het jachtexamen. Voor de echte jagers uit de

buurt was het pure ontspanning. Natuurlijk werd er ook buiten het jachtseizoen geschoten, maar dan was het meer om in vorm te blijven. Ongetwijfeld zullen ze ook wel op eenden geschoten hebben in de eendekooi midden in het Kattenbos aan de overkant van de weg. Door het niet plegen van onderhoud dreigt dit water geleidelijk aan dicht te groeien.

Fietsend over het pad ervaar je in dit landelijke gebied (een gevoel van) vrijheid en ontspanning. Het is volop genieten van de weidsheid, maar ook van de rust en de stilte. Maar op een mooie zomeravond is het met volle teugen genieten als je de heerlijk zoete geur van de bloeiende kamperfoelie mag opsnuiven. Dit geldt dan voor het eerste gedeelte van de Pellendijk (a), omdat daar meer begroeiing aanwezig is.

Niet voor niets is de Pellendijk dan ook opgenomen in het knooppunten-circuit voor fietsers en analoog daaraan het keuzepuntensysteem voor wandelaars. Hierdoor wordt zeker aan klantenbinding gedaan, zodat in het seizoen veel toeristen kunnen profiteren en genieten van dit mooie landschap. Daarnaast heeft ook de hippische bond hier een traject uitgezet om zo hun rytuigen en hun mooi opgepoetste paarden te kunnen showen. Zoals op vele van dit soort wegen hoef je niet of nauwelijks rekening te houden met andere weggebruikers, geen getoeter of gebel. Meestal kun je de volledige breedte van het pad gebruiken, zodat je hier ongestoord met meerderen naast elkaar kunt fietsen. Sporadisch moet je wel eens wat meer naar de zijkant als een auto of een tractor wil passeren. En bij een langdurige droogte kunnen de zandige stukken van het pad wel eens zo rul zijn dat fietsen problematisch wordt of dat een passerende auto in zo'n situatie veel stof doet opwaaien. Ala.

Maar een fietstocht of wandeling over deze weg in de herfst kan je volledig in vuur en vlam zetten! De blaadjes van de jonge opslag van de Amerikaanse eik verkleuren dan namelijk naar een hartstochtelijk karmozijn-rode kleur (de soortnaam *rubra* van deze eik duidt namelijk op rood). Hele stroken veranderen zo in een dieprode tot oranje-rode vuurgloed, wat ook nog intenser wordt als de zon erop schijnt. Door toedoen van de wind wordt het zelfs een flakkerende vuurzee, een waar spektakel. Afgesneden takjes met herfstbladeren kunnen ook nog voor een aantal dagen met bijpassende vruchten of voorwerpen tot een schitterende, harmoni-

euze combinatie in een vaas of op een schaal gezet worden. Dus ook thuis kun je er nog volop van genieten.

In de jaren vijftig van de vorige eeuw heb ik aan het begin van de Pellendijk gewoond (1). Mijn vader had daar een boerderij met weilanden die grensde aan deze weg. Als het nodig was hielp ik met hooien en ook met koeien melken. In die tijd was het niet meer dan normaal om als jonge knaap thuis mee te helpen, dat deed je gewoon.

Ik kan me nog redelijk goed herinneren dat er toen een stoomtram door de Pellendijk tufte. Hij kwam in een slakkengang bij ons achter langs de beek en stoomde op naar Terborg of naar Westendorp. In 1953 is de lijn opgeheven, zodat de rails die aan de linkerkant van dat gedeelte van het pad lagen, verwijderd konden worden. Daarom ook dat dit eerste deel van het pad (a) nu nog steeds wat breder is dan de rest. Theo Willemsen (schrijver Contactorgaan ADW) vertelde me, dat zijn vader van boerderij de Heidekamp (4) het in die tijd voor elkaar kreeg om het trammetje te laten stoppen op het punt waar het lijntje naar links afboog richting Westendorp. De nodige zakken met Thomas-slakkenmeel (kunstmest) werden daar dan uitgeladen en vervolgens met kar en paard afgehaald. Waarom ook zou hij voor deze kunstmest naar de boerenbond in Silvolde gaan, aangezien het hier een afstand van slechts enkele honderden meters betrof.

Trouwens over de gehele lengte loopt links van de voormalige tramlijn een brede wat verhoogde bosstrook mee, wat toentertijd waarschijnlijk een eikenhakhoutwal is geweest. Op die strook staan tussen het struikgewas zelfs twee rijen van Amerikaanse eiken. Achter die bomenrij bevond zich vroeger zelfs een perceel met de toepasselijke naam "Onder de laan"! Aan de rechterkant van de zandweg lag een fietspad, door betonnen fietspaaltjes gescheiden van het karrenspoor (zie foto Ecal uit 1942, waarop nog vaag de paaltjes te zien zijn). Menigeen herinnert zich nog wel die paaltjes met zo'n witte kop, die tegenwoordig niet of nauwelijks meer te zien zijn. Niet te verwarren met de VRIGA-paaltjes, die nog wel in de Achterhoek zijn te vinden en waar de letters op de schuine witte bovenkant zijn aangebracht. Voordat gebruik werd gemaakt van deze paaltjes, zo is mij verteld, had je als afscheiding ophogingen van pluggen.

Op deze bijzondere foto uit 1942 wordt de Keppelbroeksdijk nog aangeduid met Hazenbrinkseweg (naar boerderij de Hazenbrink (3)). De foto werd genomen op de hoek Hazenbrinksestraat, wegens het verdwijnen van de gedeelde telefoonkabel van de Duitse Wehrmacht. Datering 27-04-1942

Afgezien van de doorgaande wegen waren dit soort wegen in die tijd allemaal zandwegen. Vooral in de winter, maar ook in andere natte perioden hadden melkrijders het heel zwaar om met paard en wagen in het goede spoor te blijven. Het was voor het paard vaak ploeteren om die zwaar beladen platte melkwagen door de blubber te trekken. Natuurlijk gold dat ook voor de boeren met kar en paard, want de wielen aan de kar of wagen hadden in die tijd een ijzeren beslag en nog geen luchtbanden. Een hele verbetering was de komst van de tractor, waardoor het paard het veld moest ruimen. Toen kwam er een periode om zoveel mogelijk zandwegen te verharden, meestal met asfalt. De norm hierbij was, dat de zwaardere vrachtwagens wel via verharde wegen bij de boerderijen moesten kunnen komen. Aangezien er slechts enkele boerenbedrijven aan de Pellendijk lagen, betekende dit, dat niet alles werd verhard. Gelukkig is ongeveer de helft van het hele tracé “zand”weg gebleven, wat mede een positief effect heeft op het landelijke karakter.

Foto boven: de Pellendijk genomen op dezelfde plek (als foto links), 76 jaar later

Met die verharding van wegen zijn toen helaas ook de fietspaden met hun markeringspalen verdwenen.

Als puber heb ik in de herfst in die laan met Amerikaanse eiken (a) verschillende keren eikels moeten verzamelen. Mijn ouders zeiden dan: “gao maor naor de “laan” eikels rapen”. In mijn geheugen zie ik een tapijt van eikels op de zandige bodem liggen, die dan met een hark bijeen werden geschoven. De noten voorzien van een scherpe punt en soms nog vastzittend in hun napje, werden in een ben of een zak gekieperd. Er werd meestal niet zo nauw gewerkt zodat ook takjes en zand mee de zak ingingen. Wel opmerkelijk dat ik in al die jaren nog nooit een eikel op m'n knar heb gekregen. Met een redelijke oogst achter op de drager van de fiets ging het huiswaarts of misschien wel door de wei. Ik heb me toen niet afgevraagd wat er met die eikels gebeurde of waar ze naar toe gingen, ik had er geen flauwe notie van. Later begreep ik dat die als voer voor de varkens werden gebruikt. Trouwens in het verre verleden liepen de varkens bij de boerderij gewoon vrij rond in het mastbos om eigenhandig naar eikels te zoeken.

Ook in die tijd heb ik in de laan mijn eerste schreden gezet voor mijn bescheiden sportcarrière. Het begon met hardrennen zoals wij dat toen

noemden en mijn territorium ging eigenlijk niet veel verder dan tot het punt waar de tram afboog naar de Keppelbroeksdijk richting Westendorp. Ik was nog niet gehuld in een hip sporttenu en van Nike sportschoenen had nog niemand gehoord. V érspringen ging daar prima want je kon gewoon een streep in het zand trekken en je afzetpunt was klaar. Voor het beoefenen van het hoogspringen maakte ik in eerste instantie gebruik van de fietspaaltjes, om vervolgens al gauw over te gaan tot het spannen van een touwtje. Zo was je bezig, zo kon je geen kattenkwaad uithalen en ik had er nog plezier in ook. Zo zie je hoe intens ik me verbonden

voel met deze weg, hoe ik er als het ware mee ben vergroeid. Hij geldt voor mij nog steeds als een rode draad in mijn leven van sport en natuur. Nog regelmatig kom ik over de Pellendijk. geef nog steeds mijn ogen goed de kost, kijk in de verte van de laan en buk me soms om een simpele eikel van de grond te pakken. Om me dan te verwonderen over zo'n prachtig product van moeder natuur met zo'n perfecte vorm. Een schoonheid in een notendop. Tussen twee majestueuze eiken stop ik hem in de grond en als de winter er dan over gaat, zal hij het volgende voorjaar ontkiemen tot een miniboompje die in het najaar prachtig zal opvlammen tussen het overige opslag.

Foto's: jonge opslag Amerikaanse eik in herfstkleuren (boven) en eikels van de Amerikaanse eik (onder)

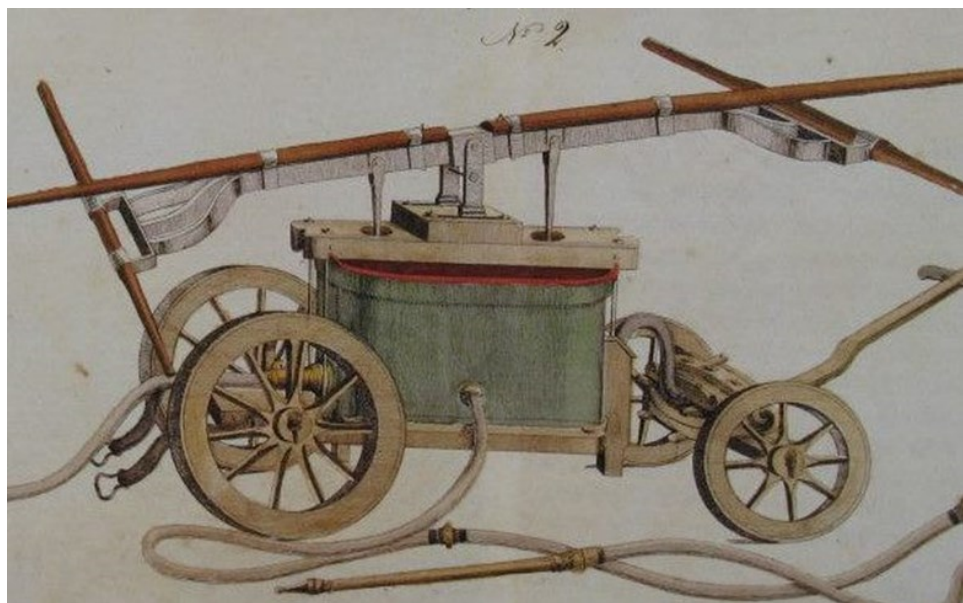
Dit artikel is met toestemming overgenomen uit het Contactorgaan ADW, april 2019, Jaargang 57, Nr. 160

Gaan als de brandweer!

Bas Boerakker

Het liep tegen vijven op die zomerse donderdagmiddag 14 juli 1825 toen er in het huis van de weduwe Te Leuke een felle brand uitbrak. Opperbrandmeester Bernardus Lubbers en tweede brandmeester Willem Pierik haastten zich naar de Silvoldse Kerkenberg waarboven de zwarte rookwolken al zichtbaar waren. Het vuur sloeg snel om zich heen. Via de daken van stro vatten de dicht op elkaar gebouwde, veelal uit hout en vakwerk opgetrokken, huisjes vlam. De al vijftig jaar oude brandspuit met handpomp waarover de Silvoldse brandgasten beschikten, werd snel in gereedheid gebracht. De pijpghosten Harmen Bartholomeus en Hendrik Jansen werden bijgestaan door Andries Pierik, Reind Noij, Jan Vriezelaar, Jan ten Have, Hendrik Heijming en Evert Helmus die de slangen droegen en de handpomp bedienden. De vele toegesnelde hulp troepen probeerden uit alle macht de vuurzee te bedwingen. Helaas, het mocht niet baten. Hoe groot de inzet van de bevolking ook was, het materieel was niet toereikend om de hevige brand te blussen. Binnen drie uur werden 31 huizen, 3 schuren en de houten schuurkerk van de katholieken in de as gelegd. Een groot deel van de Silvoldse ingezetenen raakte door de catastrofale brand al zijn vee en bezittingen kwijt. Persoonlijke ongelukken deden zich gelukkig niet voor.

Als we de geschiedenis van het brandweerwezen onder de loep nemen, kunnen we niet om de persoon Jan van der Heyden (1637-1712) heen. Deze veelzijdige Amsterdammer was van alle markten thuis. Hij was niet alleen een begenadigd schilder van stadsgezichten, maar hij stond als uitvinder ook aan de basis van technische verbeteringen van onder andere de straatlantaarn en de brandweerspuit. In 1677 publiceerde hij over de 'nieuw geïnventeerde en geoctroyeerde slangbrandspuiten' die hij samen met zijn broer Nicolaes ontwikkelde. Ze introduceerden een zuigpomp, waarmee water opgepompt kon worden uit de grachten, die in verbinding stond met een 'buygelijke buys'. Met deze lederen (later van hennep geweven) 'slangbrandspuiten' kon men gemakkelijker de brandhaard bereiken.

Een brandspuit met handpomp uit het einde van de 18^e eeuw, zoals die wellicht in 1825 nog in gebruik was in Silvolde

Hoewel er in 19^e eeuw innovaties als de stoommachine en de benzine-motor werden toegepast in de waterpompen van de brandweer, bleven de vrijwillige brandweerkorpsen in de dorpen op het platteland nog tot in de 20^e eeuw afhankelijk van het verouderde brandweermaterieel dat nog was gebaseerd op de techniek die door de gebroeders Van der Heyden was ontwikkeld. Je zou verwachten dat door het toenemende gebruik van bakstenen als bouw materiaal, moderne communicatiemiddelen als de telefoon en bemoeienissen van de overheid betreffende de ruimtelijke ordening het aantal noodlottige branden zou afnemen. Niets was echter minder waar. Als we gaan turven in de lokale kranten van de jaren 20 in de 20^e eeuw, vinden we tientallen berichten over branden in alle gradaties in Silvolde en omgeving. Mogelijk speelde de introductie van elektra in huis hierbij een rol. Een treurig dieptepunt waren de branden op 27 augustus 1929. Zowel het pand van winkelier Heinst als de woning en bedrijfsruimte van schoenmaker Leverink vielen toen ten prooi aan de vlammen. Onze commercieel ingestelde dorpsgenoot Somsen zag er wel brood in, getuige de advertentie uit de Graafschapbode van 30 augustus 1929.

Brandbluschapparaten

In geval van brand, direct een
brandbluschapparaat bij de hand.
En men is meester van den brand.

Verkrijgbaar en inlichtingen bij:

F. H. SOMSEN,
Hoofdsstraat — SILVOLDE.

Dat het nog steeds niet al te best was gesteld met het materieel van de vrijwillige Silvoldse brandweer werd voor het eerst duidelijk in 1925. De Maasbode maakte op 6 mei melding van een brand nabij Silvolde waarbij de hofstede van

D. tot de grond toe afbrandde. De brandweer van Terborg verleende assistentie om uitbreiding te voorkomen "daar ook de Silvoldse spuit niet goed werkte." Enkele dagen later wierp ir. J.R. Sassen, in het dagelijks leven directeur bij DRU en ingewijde bij de Terborgse brandweer, zich op als klokkenluider. Middels een ingezonden brief in de Graafschapbode wist hij de vinger op de zere plek te leggen:

"Velen, om niet te zeggen allen, die maandag den brand te Silvolde aanschouwd hebben, zullen zich ten zeerste geërgerd hebben aan den meer dan treurigen toestand, waarin de brandbluschmiddelen te Silvolde verkeerden. Het mag als een groot geluk beschouwd worden, dat de brand niet in de kom van het dorp is uitgebroken, want dan zouden ongetwijfeld verschillende woningen een prooi der vlammen zijn geworden en zou eene ramp zijn ontstaan, die niet te overzien zou zijn geweest."

"Aan critiek zal het niet ontbreken en terecht; bommen en granaten zullen boven de hoofden van burgemeester en wethouders losbarsten. Doch wie treft in deze, naar mijn bescheiden meening, de meeste schuld: den gemeenteraad, waarvan een deel der leden veel kostbaren tijd verbeuzelt met onvruchtbare en onverkwikkelijke debatten over tramaangelegenheden, slakkenleveranties enz. en de ware gemeentebelangen bar verwaarloost. Het zijn leden die het plan waterleiding afstemden en de

gemeente goed drinkwater en water voor brandblussching onthouden. Een waterstraal van een vingerdik en hoogstens 2 meter hoog, werd maandag op den vuurpoel uitgestort. Het was, om het zacht uit te drukken, een schandaal, beschamend voor de gemeente Wisch. Met het materiaal te Terborg, al is dit opgeknapt, is het zeker niet veel beter gesteld, want het blijft verouderd en uit den tijd.”

“Het is meer dan hoog tijd, dat aan zulke beschamende wantoestanden een einde komt. Laat men de gemeentegelden besteden voor nuttige doeleinden, waarvoor in de eerste plaats behoorlijke brandbluschkmidde-len in aanmerking komen. Wat helpen mooie spuiten, wanneer er geen water is of spuiten, die alleen functioneeren bij officieele demonstraties, doch dienst weigeren, wanneer zij onontbeerlijk zijn. Laat maar branden, dan komt er werk, is somtijds de leus, maar wee de ongelukkigen, die laag of niet verzekerd zijn en de dupe worden van eene dergelijke verwaarloozing der gemeentebelangen, als men maandag heeft kunnen constateeren. In het vertrouwen, met dit ingezonden stuk eenig goed werk te hebben verricht, dank ik U, mijnheer de redacteur, voor de mij verleende plaatsruimte.”

*<ir. Johan Rudolph Sassen (1876-1946)
Directeur van de DRU in Ulfst*

Ir. Sassen was een man van aanzien. Tijdens de raadsvergadering van juni 1925 erkende burgemeester Karsten van de gemeente Wisch dat “de brandbluschkmidde-len in Silvolde in een allertreurigsten toestand verkeerden”. Burgemeester en wet-houders stellen voor om een ‘babymotorspuit’ aan te schaffen voor fl. 200,-, voor Silvolde en Terborg. De gemeenteraad hield echter wederom de hand op de knip en besloot te wachten met de aanschaf van de motorspuit. Wel

kwam er een toezegging dat er zeven nieuwe brandputten komen, mits

het daarvoor beschikbare budget niet wordt overschreden. De frustratie moet groot zijn geweest bij ir. Sassen, maar hij liet zich niet kisten door de onwillige gemeenteraad. Het werd hoog tijd dat er bij de vrijwillige brandweer van Silvolde en Terborg enige aandacht kwam voor professionalisering. In 1928 besloten de brandweerkorpsen van Silvolde en Terborg voortaan samen op te trekken. Ir. A.J. Ingen Housz uit Terborg werd benoemd als commandant. Het ligt voor de hand dat ir. Sassen een rol speelde bij de benoeming van Ingen Housz, want ook hij was directeur bij DRU.

< ir. Arnold Jan Ingen Housz (1896-1972) in gesprek met enkele arbeiders van DRU

Wellicht door de invloed van Sassen en Ingen Housz veranderde er in korte tijd veel bij de brandweerkorpsen in de gemeente Wisch. In februari 1929 stelde burgemeester en wethouders voor om twee 'autospuitten' aan te schaffen voor de somma van fl. 9000,-. De autospuut van Varsseveld werd gestationeerd onder het gemeentehuis, die van Terborg en Silvolde zou op voorspraak van Terborgenaar Ingen Housz gepositioneerd worden bij garage Boer in Terborg. Dat viel bij de Silvoldse raadsleden natuurlijk niet zo lekker, zij vonden garage Mulder op de grens van Silvolde en Terborg een betere optie. Het eeuwige gesteggel over gemeenschappelijke voorzieningen tussen Terborg en Silvolde leidde uiteindelijk weer tot uitsstel van de aankoop van een tweede autospuut. Er werd besloten om in eerste instantie één autospuut voor Varsseveld te kopen. Pas in 1931 kregen Terborg en Silvolde een eigen brandweerauto die uiteindelijk bij garage Mulder werd gestald.

Garage Mulder, schuin tegenover Reyrinks molen aan de Terborgseweg in Silvolde

Omdat de brandweer van Wisch het nog een tijdje moest doen met één brandweerauto, leek het Ingen Housz geen verkeerd idee om een gezamenlijke brandweeroefening te houden. Op dinsdag 12 augustus 1930 was het zover. De razende reporter van de Graafschapbode was ter plaatse om van de nogal kolderieke avond, die allesbehalve vlekkeloos verliep, op levendige wijze verslag te doen:

“Silvolde is dinsdagavond het tooneel geweest van een min of meer tragikomische gebeurtenis die dien avond de vredige rust van dit aardige dorp plotseling verre deed zijn. Het zal dien avond ongeveer half 10 zijn geweest, toen de nacht er zijn grauwe vlerken uitspreidde. Een nijverig glanzende maan kwam de kalmte nog verhoogen, toen opeens een rauwe dissonant de landelijke rust kwam verstoren. De dorpeling, die pas in slaap gezonken was, ontwaakte. Er is brand !!! „Hanne: gif mien 't ding (de brandhelm) 't gif brand!" sprak de kleine maar dappere Silvoldsche spuitvoerder. Hij stoof de deur uit de straat op, waar het sonoor geklep uit beide kerktorens en het alarmblazen door veldwachter Roosen in een

ommezien heel de Silvoldsche bevolking op de been bracht. Waor brent et? Waor ist? Gunt bie Kemperman! Gauw d'r bie! Zoo klonk het wild dooreen, en al spoedig had men de vlammen ontdekt. Dat leek eerst bedenkelijk, doch alras zou blijken, dat hier veel geschreeuw en weinig wol den volke had verontrust over een brand die moedwillig was gesticht op de houtplaats van de firma Kemperman.”

“Bij het helle schijnsel der roode vlammen, die hoog oplaaiden uit een op een ongevaarlijke plaats op de houtwerf opgeworpen brandstapel, ging bij menigeen ‘een licht op’. Het was een goed geheim gehouden en daardoor prachtig geslaagde alarmoefening van de brandweer in de gemeente Wisch. Prachtig geslaagd, wat de encensceering betreft, die door 't corps der vrijwillige brandweer te Silvolde verricht was. Niet enkel als nuttige oefening voor het bedienend brandweerpersoneel, maar evenzeer om eens een deugdelijke steekproef te nemen van de betrouwbaarheid en practische bruikbaarheid der gemeentelijke brandweer, na de in het voorjaar tot stand gekomen reorganisatie.”

“Het groote nut van deze proefneming kwam helaas maar al te duidelijk aan het licht en de Silvoldenaren die het initiatief hadden genomen, hebben zonder twijfel ruimschoots voldoening van hun werk gekregen. Want de oefening bewees glashelder dat de, overigens goed georganiseerde brandweer, aan een onverantwoordelijke ernstige fout laboreerde, die nu vanzelfsprekend grondig zal worden verholpen. Immers het gemeentelijke brandalarm via de telefoondoorverbinding faalde jammerlijk, waardoor de geheele oefening dreigde te mislukken. Om circa 9.45 u. had veldwachter Roosen de alarmtelefoon gegrepen en gebeld naar Varsseveld, waar men geen gehoor gaf. En de doorverbinding dan? Er werd nogmaals gebeld en nogmaals en nog vele malen meer, totdat tenslotte de veldwachter om 10.10 u. den moed opgaf en het verstandige besluit nam per fiets naar Terborg te gaan om ten postkantore te informeeren naar de telefonische doorverbinding, die er practisch niet was. Om 10.33 u. was veldwachter Roosen in Silvolde terug met de mededeelingen: dat de „stoppen" er wel in zaten, dat de burgemeester al naar bed was en dat de opperbrandmeester Ingen Housz te Terborg, die van de geheime oefening op de hoogte was gesteld, tot 10.25 u. naast de telefoon op alarm had zitten wachten, welk alarm uitbleef. Vanuit Terborg had hij de brandweer in

Varsseveld ten slotte om 10.15 u. telefonisch weten te bereiken, zoodat de Varsseveldsche motorbrandspuit stellig binnen een half uur in Silvolde kon worden verwacht.”

“Die verwachting werd niet beschaamd, want nadat opperbrandmeester Ingen Housz per fiets uit Terborg en den gemeentesecretaris Wanrooy per auto uit Varsseveld op de ‘plek des onheils’ waren verschenen, arriveerde te 10.40 u. de prachtige nieuwe autobrandspuit uit Varsseveld. De brandweercommandant Duitshof had nog binnen tien minuten zijn corps compleet gekregen en luid bellend was onmiddellijk daarna de roodgelakte Fordspuit richting Terborg en Silvolde gesneld. Nadat men circa drie minuten voor de gesloten spoorboomen in Terborg had gewacht, arriveerde men enkele minuten later in Silvolde, waar om 10.50 u. de eerste machtige waterstraal ter dikte van een mannenarm door de boomtakken briede. Circa vijf minuten waren echter verloren gegaan doordat van het aanzuigapparaat een der beide schijven in de zuigers niet functioneerde. Gelukkig pakte de andere direct, anders had men ongetwijfeld ook hier een minder prettig figuur geslagen! Overigens onze hulde aan de bediening der Varsseveldsche spuit, die werkelijk mede dankzij de perfecte en hoogst praktische uitrusting van het geheel, tot niet geringe prestaties in staat bleek.”

“Maar evenzeer wenschen we vanaf deze plaats een woord van hulde te brengen aan de manschappen van de Silvoldsche handspuit, die in den wel zeer korten tijd van slechts zeven minuten na het alarm reeds water gaf. Voorwaar een prestatie, die respect afdwingt! „Die Silvoldschen zun merakelse kearls”, hoorden we een omstander niet ongeestig opmerken. En hij liet er op volgen: „Alleen jammer, dat eur spullekes niet better veur mekaor zun. 't Zaakjen wudt te old en mut neudig opgeknapt worden.....”. We kunnen dezen opmerker geruststellen, want er wordt “aan gewerkt”. In 1931 krijgt Silvolde gezamenlijk met Terborg, dat slechts één kilometer verder ligt, een prachtige nieuwe autospuit gelijk aan Varsseveld dat er bereids één heeft. De spuit zal vermoedelijk gestationeerd worden in de buurt van garage Mulder. Inmiddels werd, nadat het vuur gedoofd was, de oefening verder gestaakt. De brandweermannen van Silvolde, Terborg en Varsseveld verzamelden zich in café Te Dorsthorst, waar vanzelfsprekend ‘op de goede afloop’ in gezellig samenzijn nog meerdere

‘binnenbrandjes werden gebluscht’, terwijl onderling vele wenken en raadgevingen werden uitgewisseld.”

< Ford brandweerwagen uit 1930

Bronnen:

- Bloemlezing uit de historie der gemeenten Aalten, Wisch en Dinxperlo. D.W. Kobes. Uitgever De Boer, 1966. Blz. 111-113.
- Met het oog op Silvolde. H.L.J. Kolks en B.J. Dorrestijn. Uitgever De IJsselstroom 1988. Blz. 85-87.

Delpher krantenarchief:

- De Maasbode 06-05-1925
- Graafschapbode 08-05-1925
- Aaltensche Courant 09-06-1925
- Graafschapbode 18-12-1928
- Aaltensche Courant 05-02-1929
- Graafschapbode 30-08-1929
- Graafschapbode 15-08-1930
- Graafschapbode 14-08-1931

- Noviomagus.nl
- Biografischportaal.nl
- Postvanvroeger.nl/Oud Ulft
- Wikimedia Commons
- Facebook ‘Je bent een Silvoldenaar als...’

Burgemeester J.J.G. Boot was hier...

Bernard Dorrestijn

In 1937 volgde Joost Johannes Gerhardus Boot de heer Simon Johan Karsten op als burgemeester van de gemeente Wisch. Burgemeester Karsten woonde aan de Silvoldseweg te Terborg. Naar ik meen hadden mijn ouders geen contact met het echtpaar Karsten, maar incidenteel wel met hun zoon Jan, die dan op de fiets via de Lichtenbergseweg naar ons toe kwam.

Maar nu over burgemeester Boot en de gemeente Wisch. De oude heerlijkheid Wisch besloeg alleen het gebied van de Hoven en het tegenwoordige Terborg, maar in 1315 kwamen daar min of meer toevalligerwijze Silvolde en Varsseveld bij, een echte eenheid is die samenvoeging echter nooit geworden. De verschillen in volksaard en kerkelijke gezindte waren daarvoor gewoonweg te groot, en dat bleef ook zo nadat de heerlijkheid Wisch in en na de Franse Tijd in een schoutambt (later gemeente) werd omgevormd.

Na het vertrek van Karsten in 1936 wensten de katholieken van Terborg en Silvolde eigenlijk wel eens een katholiek op de burgemeestersstoel geplaatst, maar 't rechtzinnige deel van protestants Varsseveld hield het op iemand van hun gezindte. Zo ook de heer Bernard Janssen van de boerderij 't Klooster (zo geheten omdat 't daar in vroeger tijden zo'n geïsoleerd gebied was). Bernard Janssen uit Varsseveld was een regelmatige bezoeker van de vergaderingen van de Anti Revolutionaire Partij in TIVOLI te Utrecht. Hij stapte dan 's morgens om 4 uur op de fiets en was dan mooi op tijd op de vergadering. Ja, hij gaf z'n zuur verdiende guidens liever uit aan de partij dan aan de N.S. En Janssen nam daar een keer de pauzetijd te baat om een paar kopstukken te spreken te krijgen en deze de Varsseveldse wens betreffende de te benoemen burgemeester in te fluisteren. De mannen van de A.R.P. werden op den duur de 'Mannenbroeders' genoemd, en ik reken Bernard Janssen uit Varsseveld er ook toe. En de heer Boot mag er ook zeker toe gerekend worden!

In de Haarlemmermeer werd op 12-12-1902 in een gereformeerd kruideniersgezin ene Joost Johannes Gerhardus Boot geboren. Zijn vader was wat minder uitgesproken, maar zoon Joost ontwikkelde zich tot een over-

tuigde gereformeerde en Calvinistische persoonlijkheid. Dat zat daar ook danig in de omgeving, want na de drooglegging waren er heel wat gereformeerde families uit het Land van Heusden en Altena naar de Haarlemmermeer gekomen, naar ik meen o.a.: Colijn, Biesheuvel, Verkuil, Van den Heuvel, Gehrels en (misschien) Boot. De jongeheer J.J.G. Boot trouwde in 1926 met Wilhelmina (Miene) Antoinetta Colijn, oomzegster van de latere Minister President Hendrik Colijn. Joost had in zijn jonge jaren z'n vriend Evert Wamsteeker al eens toevertrouwd dat hij t.z.t. burgemeester wilde worden. En dat lukte ook wonderwel, want in 1930 werd hij in Winsum (Gr.) als zodanig benoemd en geïnstalleerd. Prima, maar J.J.G.B. wilde meer. In 1936 solliciteerde hij naar de gelijke post in de gemeente Wisch in de Gelderse Achterhoek. En hij werd benoemd. Wie weet, misschien wel dankzij Bernard Janssen van 't Klooster of oom Hendrik Colijn uit de Meer?

In 1939 vierde het echtpaar J.J.G. Boot en W.A. Boot-Colijn zijn koperen bruiloft en gaf Silvolde acte de presence. Door Silvolds Belang werd een olieverfportret (vervaardigd door Bernhard Verheijen) aangeboden.

In 1937 volgde de benoeming en vond de beëdiging in het gemeentehuis te Varsseveld plaats. Bij gebrek aan een ambtswoning betrok hij een villa aan de Terborgseweg te Silvolde, waarna hij zijn verkenningstocht richting alle plaatsen en gezindten in de gemeente begon. En hij viel op al die plekken, ondanks zijn duidelijke uitgangspunten, toch wel in goede aarde. Hij was van een bepaalde kleur, maar ging met plezier met alle kleuren in de samenleving om, en die kleuren ook weer met hem! Dat hij zich aan de Terborgseweg te Silvolde nestelde deed de Silvolde- en Terborgenaren zeker goed. En de gereformeerden van de Bontebrug voelden zich helemaal vereerd met de burgemeester in hun midden! Dochter Maddy ging van meet aan naar de Bontebrugschool en raakte bevriend met de meisjes Hammink en Barink, en evenzo het echtpaar Boot-Colijn met de ouderparen Hammink en Barink. Maar daar bleef het

niet bij, Joost Boot bewoog zich tussen alle rangen en standen in de gemeente. Een hoogtijdag was de 26e augustus 1937 toen hij op de LANIJTO (Landbouw-Nijverheid-Tentoonstelling) te Varsseveld H.M. Koningin Wilhelmina en H.K.H. Prinses Juliana mocht verwelkomen!

En in 1939 mocht hij te Varsseveld het Varusmuseum openen. Maar... hij had al zijn twijfels over 't geval ; 't werd dan ook een enorme miskleun!

's Avonds maakte J.J.G.B. graag een wandelingetje in en rond Silvolde. Op een keer kruiste een man met een kruiwagen met vuilnis (misschien ter lozing in de publieke ruimte?) zijn pad. De burgemeester voegde zich bij de wandelaar en knoopte een gesprek over koetjes en kalfjes met hem aan. J.J.G.B. had wel in gaten wat 's mans bedoeling met de inhoud van de kruiwagen was, en de man koos steeds andere paden en wegen op. Maar op een gegeven moment zette hij maar koers richting huis, alwaar de gesprekspartners elkaar enkele hartelijke afscheidswoordjes toespraken. Een andere keer vertelde boer Beunk uit Westendorp de burgemeester het verhaal van z'n kersenplukker, die met een buik vol kersen en een bijna lege mand van de ladder afdaalde. En op een damesvergadering vertrouwde een boerin de burgemeester toe: 'Wi-j hoeft niet alles te hemmen, wat minder is veur ons ok mans genoeg'. Zulke ervaringen en verhalen plezierden hem zeer!

Vlak voor de oorlog werd door TAC (Terborgs Actie Comité) een uitstapje gemaakt per huifkar naar Varsseveld. Op deze foto de ontvangst door burgemeester Boot en secretaris Wanrooy

Maar op een gegeven dag brak er een minder mooie tijd aan. Op 10 mei 1940 namelijk trokken de Duitse legereenheden voor Boot's huis langs ons land binnen. De oorlogsjaren werden de meest indrukwekkende voor J.J.G.B. In juni 1940 was er al de confrontatie met de heer August Borggreven, de districtsleider van de N.S.B. Op de Bergstraat (thans Heuvelstraat) had de gemeente een gezin omreden huurachterstand uit huis gezet. Borggreven en de N.S.B. organiseerden op een bepaalde avond/nacht ter plaatse een protestbijeenkomst waar enkele honderden op af kwamen. En J.J.G.B. achtte het tot zijn plicht om ook te verschijnen ... en werd door Borggreven ter verantwoording geroepen, gearresteerd en vervolgens naar de gevangenis in Arnhem afgevoerd! J.J.G.B. kwam met de schrik vrij; hij mocht de volgende dag weer naar huis. In zijn boek 'Burgemeester in bezettingstijd' (1967) heeft J.J.G.B. zijn oorlogsjaren in Wisch uitvoerig beschreven, dus kan ik het hier kort houden. Wél wil ik nog 's burgemeesters inzet voor de Jodinnen Enschen Wolf-Merkel en dochter Paula noemen. J.J.G.B. wist het namelijk bij de bezetter voor elkaar te krijgen dat ze niet naar een concentratiekamp werden afgevoerd!

Op een gegeven moment vernam J.J.G.B. dat z'n vriend Evert Wamsteeker zonder werk was komen zitten; hij haalde hem naar de Secretarie van Wisch, alwaar hij uitstekend voldeed en na verloop van tijd z'n pensioengerechtigde leeftijd behaalde. In 1946 achtte J.J.G.B. de tijd rijp voor een andere gemeente. Hij solliciteerde naar de vacante post te Ede en werd er ook benoemd.

Maar nog even terug naar 1945. Met de Bevrijding op Goede Vrijdag 30 maart 1945 was de Bontebrugkerk in vlammen opgegaan. Nog in hetzelfde jaar werd een Wederopbouwcommissie opgericht, met J.J.G.B. als voorzitter, in welke functie hij ook in zijn Edese tijd actief bleef. In 1951 verkaste hij overigens al weer naar de Radiostad Hilversum. Op 2 januari 1963 vierde de Jongelingsvereniging 'Immanuël' van de Bontebrug haar 75-jarig bestaan met een feestavond in het Jeugdgebouw te Silvolde. Voorzitter Gerrit te Grotenhuis had J.J.G.B. weten over te halen voor het uitspreken van de feestrede: 'De betekenis van het Calvinisme voor jonge gereformeerden'. J.J.G.B. maakte er een prachtig verhaal van, maar het is nog altijd de vraag of de titel wel goed uit de verf

kwam. Och ja, een burgemeester mag ook wel eens een beetje showen.

M'n neef Steven Buddingh' (Steenderen) wilde onze J.J.G.B. dan ook wel eens als de Show-Boot betitelen. Joost vertrouwde vriend Evert een keer toe dat hij 't niet zo erg vond dat hij tijdens een toespraak bij een bepaald onderwerp niet altijd de juiste getallen had genoemd; 'Dat onthouden de mensen toch niet allemaal!' 't Lijkt een beetje op het gedrag van Pa Bomans, die ten bate van het grote ideaal een kleine onwaarheid heel goed kon verantwoorden, aldus zoon Godfried.

Boot's boek 'Burgemeester in bezettingstijd' (1967) ging in de jaren erna een heel belangrijke rol spelen. In de oorlogstijd stonden de burgemeesters in de vuurlinie. Ze stonden voor de vraag: met gevaar voor eigen leven tegengas geven, of met de bezetter meegaan. Na de oorlog ging het om de publieke opinie en 't oordeel van de rechterlijke macht. Boot's boek vervulde daarbij een heel belangrijke functie.

J.J.G.B. begon in de loop der jaren steeds meer bekend te worden. Als journalisten een mening over het een of ander maatschappelijk en/of politiek probleem wilden beschrijven dan klopten ze al gauw bij hem aan, en hij gaf dan meestal wel een mening ten beste. Ik had in die tijd vaak het idee dat J.J.G.B. als de 'Burgemeester van Nederland' gezien werd. Intussen was en bleef hij ook nog steeds een echte Mannenbroeder, ook toen velen van hen langzamerhand wat meer progressieve gedachten in hun brein toelieten. Boot vond b.v. dat velen van zijn medebroeders veel te v r gingen in hun sympathie voor de Anti-Apartheidsbeweging in Zuid-Afrika. Joost Johanes Gerhardus Boot is 20 januari 2002 op 99-jarige leeftijd overleden.

De grote Boot, qua persoon en persoonlijkheid, was 9 jaar hier ..., bij ons in Silvolde en in Wisch!

Bronnen:

- 'Burgemeester in bezettingstijd', J.J.G. Boot, 1967.
- 'J.J.G. Boot, bestuurder', Bert Evenhuis, 1992.
- Verhalen van vader en moeder, Gerard Bruil, Bernard Janssen, Hendrik Veldhorst, Evert Wamsteeker en Theo Willemsen
- Foto's uit Met het oog op Silvolde – 800 jaar Silvolde in woord en beeld (1988)
- Wisch en zijn bewoners (1978)

Klaar met Clara

Mimi Rijpstra-Verbeek

Tilly Périn-Bouwmeester (1893-1984) was een bekende actrice en cabaretière. Samen met haar echtgenoot Pierre Périn speelde ze in diverse revues en toneelgezelschappen, runde een bioscoop in Nederlands Indië en stond na de oorlog aan de wieg van theater De Kleine Komedie in Amsterdam. Pas op latere leeftijd werd ze echt bekend bij het grote publiek door haar film- en televisierollen in *De kleine waarheid*, *Kort Amerikaans* en *Dagboek van een herdershond* waarin ze de rol van tante Dora speelde.

Tilly was een dochter van de grote Louis Bouwmeester (1842-1925), de nestor van het Nederlandse toneel. Ze groeide op in een nogal gecompliceerde gezinssituatie. Als haar halfzusje Wiesje Bouwmeester gevraagd werd hoeveel vrouwen vader had, dan antwoordde ze: “vier wettige en een heleboel soepgroente”. Tilly’s moeder Jeike de Boer behoorde tot de ‘soepgroente’. Ze was een zus van Margaretha de Boer, één van de wettige echtgenotes van Louis Bouwmeester. Kunt u het nog volgen: Tilly, die aanvankelijk Greetje heette, was het resultaat van een romance tussen Louis Bouwmeester en zijn schoonzusje.

Louis Bouwmeester, Tilly Périn-Bouwmeester als jonge actrice en met Toon Hermans in 1979

In 1905 escaleerde de situatie in huize Bouwmeester andermaal, waarna Tilly uit huis werd geplaatst. Zodoende belandde dit vrijgevochten meisje uit Amsterdam bij de nonnen in het St. Clara pensionaat in Silvolde. Ze hield het daar nog geen twee weken vol... Haar biografe Mimi Rijpstra-Verbeek tekende in 1970 Tilly's herinneringen op aan deze tijd:

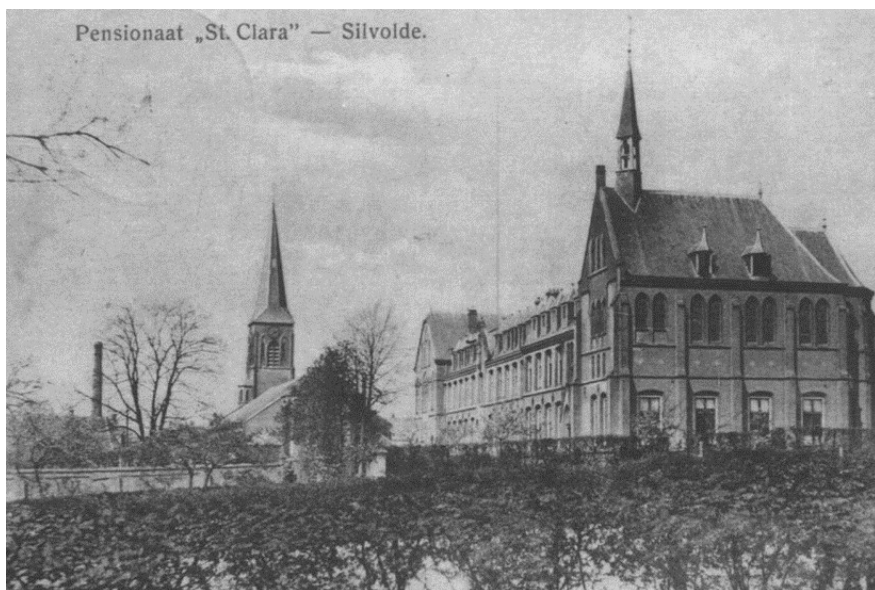
“Toen Til 12 jaar oud was, kwam de lang voorziene breuk tussen haar moeder en vader. Louis Bouwmeester had een nieuwe vriendin en Til's moeder kon dit niet verwerken. Ze werd ernstig zenuwziek en wilde niet meer leven. Een broer van moeder, die voogd over Til -toen nog Greetje- was, zorgde ervoor dat het kind uit huis en naar een kostschool ging: het pensionaat St. Clara in Silvolde.”

“Verschrikkelijk vond ik het daar, zegt Tilly Bouwmeester. Die regel, die discipline, dat 's morgens voor dag en dauw met ons allen naar een kerkje, zo'n honderd meter van het pensionaat gelegen. Ik had er al heel gauw de balen van, zoals ze nu zeggen en ik verzoon een listig plan. Op de negende ochtend van mijn verblijf in het deftige meisjespensionaat liepen we in een lange rij, twee aan twee, netjes naar de kerk. 's Morgens om zeven uur. Ik was doodzenuwachtig, want nu moest het gebeuren en ik heb beseft niet veel gebeden. Ja toch, ik herinner me dat ik de heilige Antonius vroeg om mij te helpen bij het ten uitvoer brengen van mijn plan. Nou, hij liet me aardig in de steek en sindsdien voel ik niets meer voor hem!”

“Gedurende de mis liet ik mijn handschoenen onder de bank vallen en toen we weer allemaal goed en wel 'thuis' waren en op weg naar de eetzaal, creëerde ik mijn eerste rol. Hevig verschrikt liep ik naar één van de zusters en zei: ma soeur, ik heb mijn handschoenen in de kerk laten liggen. Mag ik ze alstublieft even gaan halen? Dat mocht en ik verliet haastig het huis en holde in de richting van Terborg naar het station. Ik had in het internaat nog vlug mijn mantel gehaald en mijn muts opgezet. Toen de man aan het loket hoorde dat ik geen geld bij me had om mijn kaartje naar Amsterdam te betalen, keek hij mij wantrouwend aan. Hij had allang gezien dat ik er één van St. Clara was met mijn blauwe mantel en witte baaret. De chef kwam er aan te pas en die stuurde mij -omdat er voorlopig toch geen trein ging naar Amsterdam- met zijn dochtertjes en kindermisjesje

naar het bos om bessen te gaan zoeken. Daar trapte ik in. Maar jawel, toen wij een uurtje later terugkwamen, zaten er twee nonnen te wachten die me met een rijtuigje waren komen halen.”

“Nu kon ik, als ik wilde, verdraaid koppig zijn. Ik kon uren, ja dagen zwijgen en dat deed ik. Ik werd in een grote kamer opgesloten en daar zat ik dan in de brede vensterbanken en keek eindeloos naar buiten. Ik at niet, deed geen mond open en huilde me die nacht in slaap. De volgende dag kwam mijn moeder mij halen. De zusters wilden me niet houden, ik was een te slecht voorbeeld voor de anderen. Lang bleef ik niet thuis. Ik werd naar een andere kostschool gestuurd; ditmaal in Heythuizen in Limburg. Daar ben ik tot mijn achttiende jaar gebleven en daar, op de kweekschool, heb ik ook mijn diploma's gehaald. Natuurlijk was ik in Heythuizen niet gemakkelijker of volgamer dan in Silvolde. De rector van het instituut had heel wat met mij te stellen.”

Bronvermelding:

- Soepgroente, het levensverhaal van Tilly Périn-Bouwmeester. Mimi Rijpstra-Verbeek. Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar, Den Haag 1970.
- Soepgroente, dat ben ik. De Nieuwe Limburger, 27 februari 1971.
- Wikipedia

D E
**VOLMAAKTE
GELDERSCHE
KEUKEN-MEYD,**

Onderwyzende

Hoe men allerley foorten van *Vis, Vlees, Groen-
tens, Confituren* en verdere Spyzen, zonder
groote kosten, op eene smakelyke wyze kan
toebereyden; als mede hoe men veelder-
hande Groentens en Vrugten voor den
Winter inmaakt en droogt: En voorts
hoe men in den Slagt-tyt omtrent
het Zouten, Roken van vers Vlees,
en het maken van Worsten han-
delen moet; en ten laastten
van welke *Heylzame en
Beproejde*

HUYSMIDDELEN

Men zig in veelderhande Qualen en
Toevallen bedienen kan.

Waar by noch gevoegt is,

Eene Verzameling van hondert Uytgeleze

R E C E P T E N,

*Dienende ter extraordinaire toebereydinge van
eenige Spyzen, Confituren en Tincturen.*

Te Nymegen, by **HENRIK HEYMANS,**
Boekverkoper, 1756.

Voorblad van 'De volmaakte Geldersche Keukenmeid (1756),
bron: Google Books. In dit boek, te bekijken via Google books zijn een
groot aantal authentiek Geldersche recepten te vinden. Misschien doet u een leuk
idee op en komt er iets heel verrassends op tafel tijdens de feestdagen...

Activiteiten voorjaar 2024

Vrijdag 26 Januari

Jaarvergadering met aansluitend een presentatie in het verenigingsgebouw van Willem Tell door Harry Massop. Thema: **"Bodem, water en landschap rondom Silvolde"**. Aan de hand van grondboringen en kaartmateriaal wordt iets verteld over de opbouw van de (diepere) ondergrond, de vorm van het landschap en de afvoer van het water. Aanvang 19.30 uur.

Donderdag 22 februari in Zorgcentrum de Schuylenburgh **een filmavond**. Old Sillevold heeft een tijdje terug de originele smalfilm over **de bewoners en straten van Silvolde omstreeks 1965** in bezit gekregen. Er circuleerde al een tiental jaren wel een video van deze smalfilm in het dorp, door kopieën van kopieën werd de kwaliteit echter steeds slechter. Nu hebben we een perfecte digitale kopie die we ook kunnen bewerken met ondertiteling en meer.

De video bestaat uit 2 delen van ca 40 minuten. Aanvang 19.30 uur.

Woensdag 27 maart bij zalencentrum 't Molentje een lezing door Stef Beumer over **"De geschiedenis van Silvolde en de Rivierduinen en zijn natuur"**. Aanvang 19.30 uur.

Donderdag 25 april.

Een dorpswandeling met een nazit. Dit als vervolg op de lezing van 27 maart. Aanvang 19.00 uur vanaf café 't Molentje.

Heemkundige Vereniging

Old Sillevold

Opgericht 18 februari 1997

Bestuurssamenstelling:

Voorzitter:

Jan Pierik

Secretaris:

André Tangelder
Pr. Willem Alexanderstraat 5
7064 GH Silvolde
info@oldsillevold.nl

Penningmeester:

Karin Hendriksen
Kroezendijk 2
7064 KX Silvolde
info@oldsillevold.nl

Archiefbeheerder :

Willie Dieker
Fazantplein 12
7064 EG Silvolde

Archeologie en geschiedenis :

Bas Boerakker

Bestuurslid:

Ineke Mulder-Loman

Lidmaatschap:

€ 16,00 per jaar.

Bankrekening:

NL11 RBRB 0979 8454 32
Old Sillevold

www.oldsillevold.nl

Sponsoren

Paul Klomberg Assurantiën
Jan en Ingrid Steverink van de Slaege
Frank's Barbershop Haarmode
Brasserie 'Bij Ons'
Maurits Heebink Tuinbeheer
Rijnlandhaven Makelaardij
Mijnen Media.nl
Van Balveren Fiets & Fitness
Ronald Haank Bouwkundige constructies
Hovenier Biljoen Groen & Liemers -Hendriks
Welkoop Silvolde
Autobedrijf Ten Have
Annelies en Dick Mulders
Robert Saalmink Administratiekantoor
Jos de Bakker
Tuincentrum Steentjes
Koperslagerij D. Wissink
Bloemen & Emoties Miranda Steentjes
Administratie en belastingadvies Te Poele-Bruil
SilGron Tech

De heemkundige vereniging dankt de op deze pagina genoemde bedrijven en organisaties voor hun financiële ondersteuning.

Bulletin

heemkundige vereniging

Old Sillevold

Eerste Kerstdag 1948 op de Wiel, een oud klein beekje aan de achterzijde van de pastorie. Op de achtergrond het Kraaienbos. Op de foto van links naar rechts: Jan, Annejet, Anne Suzanne Aleida Teding van Berkhout (vrouw van ds. Van Selms), Dorothee en Isa

Losse nummers € 3,50 per stuk
www.oldsillevold.nl